

Regulantsamarbeidet i Skiensvassdraget (RSS)

Rjukan, 30. august 2019

NVE
Konsesjons- og tilsynsavdelingen
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Att: Jan Sørensen

AD. PÅGÅENDE VILKÅRSREVISJON I TOKKE-/VINJEVASSDRAGET.

Innledning.

På foranledning av anbefalinger fra Flomtiltaksutvalget (NOU 1996:16), oppnevnt ved kgl. res. av 13. juli 1995, ble det 6. august 1997/19. august 1997 inngått en samarbeidsavtale mellom NVE og regulantene i Skiensvassdraget. Formålet med avtalen var å sikre en kvalitetsmessig tilfredsstillende flomovervåkning, flomvarsling og flomberedskap i vassdragets nedbørfelt. I denne forbindelse fikk sammenslutningen av regulanter i Skiensvassdraget navnet: **Regulantsamarbeidet i Skiensvassdraget (RSS)**.

RSS utarbeidet en felles beredskapsplan med følgende regulanter og anleggseiere i Skiensvassdraget som deltagere:

REGULANT

Skien Kraftproduksjon AS
Øst-Telemarkens Brukseierforening
Statkraft Energi AS
Skagerak Kraft AS
Sundsbarv Kraftverk

REGULERINGSKONSESJON FOR:

Norsjø (reguleringsansvar)
Tinnvassdraget
Tokke-/Vinjevassdraget
Hjartdal-/Tuddalsvassdraget
Bø-/Seljordvassdraget

Formålet med den felles beredskapsplanen var å samordne magasindisposisjonene i Skiensvassdraget i flomsituasjoner med siktemål å redusere det samlede skadeomfanget i vassdraget. Gruppen består av en representant fra hver av regulantene med undertegnede som leder.

I NVEs brev til reguleringsforeningene på Sør- og Østlandet av 20. november 2012 retter NVE søkelyset på regulantenes rolle og ansvar i flomsituasjoner. I brevet fremholder NVE at hovedprinsippet er at regulantene har ansvar for å manøvrere aktivt innenfor manøvreringsreglementet for å begrense flomskadene. NVE understreker dessuten viktigheten av å se på vassdraget som en **hydrologisk enhet**, og forventer at det etableres ordninger som innebærer

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	E-post:	Bankgiro:	Org. nr. NO
Såheimsveien 42	Såheimsveien 42	35 01 13 00	nicolai.osthus@	5161.05.01765	971 034 823 MVA
3660 Rjukan	3660 Rjukan	98 25 63 50	otb.no		

at vassdraget samlet sett manøvreres som **en enhet**. Dessuten forutsetter NVE at regulantenes beredskapsplaner inneholder instruksjoner om hvordan vassdraget skal manøvreres i alvorlige flomsituasjoner.

RSS vil også vise til de ambisjoner og målsettinger som er nedfelt i NVEs brev til landets regulanter av 23. mai 2005 vedr. manøvrering i alvorlige flomsituasjoner.

Ad. pågående vilkårsrevisjon av reguleringskonsesjonene i Tokke-/Vinjevassdraget.

I tilknytning til den pågående vilkårsrevisjonen i Tokke-/Vinjevassdraget har RSS notert at det for praktisk talt samtlige magasiner har fremkommet krav om magasinrestriksjoner med potensielt betydelige økonomiske konsekvenser. I tillegg representerer revisjonskravene en ikke ubetydelig svekkelse av magasinenes flomdempingsevne. RSS har bl.a. merket seg kravene fra Tokke og Vinje kommuner om magasinrestriksjoner i vassdragenes høvfjellsområder, herunder bl.a. Songavatn og Totak, jf. kommunenes felles revisjonskrav (versjon 28.6.2010).

Kommunenes revisjonskrav omfatter bl.a. oppfylling av Songavatn (HRV: 974, LRV: 939) til kote 964 innen 1. juli. RSS vil fremheve at Songavatn er det klart viktigste magasin i Tokke-/Vinjevassdraget (energiinnhold: 1373 GWh) både i produksjonsmessig henseende samt med tanke på flomdemping.

RSS støtter Statkrafts restriktive holdning til restriksjoner som begrenser bruken av reguleringsmagasiner og at dagens manøvreringspraksis av Vinjevatn, Totak og Ståvatn balanserer ulike interesser på en god måte og derfor kan videreføres.

RSS stiller seg generelt tvilende til berettigelsen av de mange foreslåtte magasinrestriksjoner i Tokke-/Vinjevassdragets, og især i vassdragets høvfjellsmagasiner. Restriksjonene vil generelt svekke mulighetene for optimal kraftproduksjon. I tillegg vil restriksjonene redusere flomdempingsevnen i store deler av Skiensvassdraget, inkludert strekningen fra Skotfoss til Skien hvor skadepotensialet er meget betydelig. Restriksjonene vil også forsterke effektene av de restriksjoner som allerede er inntatt i konsesjonene i de øvrige grener av Skiensvassdraget, herunder ØTBs reguleringskonsesjon for Møsvatn (kgl. res. av 13. februar 2015). RSS viser også til forslagene til restriksjoner som er fremkommet i tilknytning til de pågående vilkårsrevisjoner i Hjartdal-/Tuddaløsvassdraget (Hjartdøla kraftverk) og Bø-/Seljordvassdraget (Sundsbarv kraftverk).

RSS vil i denne forbindelse vise til Energi Norges FOU-prosjekt vedr. magasinenes flomdempingsevne hvor magasinenes betydning i Skiensvassdraget ble grundig dokumentert, jf. Multiconsults flomrapport *Verdien av vassdragsreguleringer for reduksjon av flomskader* av 19. mars 2018. Ved utarbeidelse av rapporten ble tatt i bruk et verktøy for kvantifisering av samfunnsøkonomiske verdier knyttet til reguleringenenes flompempningsevne. Dette ble gjort ved bruk og bearbeiding/videreutvikling av det NVE-utviklede Excel-verktøyet NKA -2016. Denne type beregninger vil naturlig nok være svært kompliserte og omfatte en rekke parametre som er vanskelige å kvantifisere. Derfor foreslås i rapporten at det anvendte verktøyet (NKA-2016) videreutvikles og skreddersys for bruk i forvaltningen slik at flomdempingsinteressene ved konsesjonsbehandling vektlegges i tråd med vassdragsmyndighetenes intensjoner.

Rapporten viser også at godt regulerte vassdrag (som Skiensvassdraget) har stor flomdempingsevne med derav følgende store skadereduserende virkninger, mens dårlig regulerte vassdrag (som Glommavassdraget) har tilsvarende liten flomdempingsevne og beskjedne skadereduserende virkninger. Illustrerende i så måte er vårflommen 2013 som medførte skader i Gudbrandsdalen på over 1,1 mrd. kr, mens vårflommen 2013 i Skiensvassdraget ble akkumulert i sin helhet i magasinene.

Føringer fra Regjering og Storting vedr. vurdering av flomdempingshensyn.

RSS vil vise til at det i **St. meld. nr. 42 (1996-97) Tiltak mot flom** ble foreslått igangsatt en ordning for å sikre at flomdempingshensyn i større grad enn i dag ble vurdert i regulantenes tappestrategier og/eller beredskapsplaner. En slik ordning skulle ikke frata regulanten ansvaret for håndteringen av flomsituasjoner, men kun fungere som en garanti for at flomspørsmål i tilstrekkelig grad ble vurdert. Av meldingen fremgikk at regjeringen ville sørge for at bestemmelser i manøvreringsreglement som er til hinder for optimal manøvrering ut fra flomdempingshensyn, ble vurdert ved nye konsesjoner og revisjoner av allerede gitte tillatelser.

I **Meld. St. 15 (2011-2012) Hvordan leve med farene-om flom og skred** ble omtalt oppfølging av St.meld. nr. 42 (1996 – 97) *Tiltak mot flom*. Det ble sett på ulike tiltak for å oppnå bedre effekt på flomdemping ved eksisterende vassdragsreguleringer, samt en del konkrete tilleggsreguleringer og nye utbyggingsmuligheter som var interessante ut fra flomdempingshensyn. I meldingen ble signalisert at det skulle etableres en ordning for å sikre at flomdempingshensyn i større grad ble vurdert i regulantenes tappestrategier og/eller beredskapsplaner. Bestemmelser i manøvreringsreglement som kunne være til hinder for optimal manøvrering ut fra flomdempingshensyn kunne endres ved særskilt vedtak eller ved revisjon av konsesjonsvilkår.

I **Meld. St. 25 (2015–2016) Kraft til endring - Energipolitikken mot 2030** vises til at vannkraftreguleringer gir mulighet for flomdemping. Klimaendringer gjør dette perspektivet viktigere enn før. **Regjeringen vil øke oppmerksomheten om vannkraftreguleringenes bidrag til flomdemping.** I særskilte tilfeller med vesentlig samfunnsnytte, for eksempel i form av vesentlig flom- og/eller skreddempende effekt, og akseptable miljøkonsekvenser, bør det kunne åpnes for konsesjonsbehandling av vannkraftverk i vernede vassdrag. **Regjeringen legger opp til at vektlegging av flomdempende effekt blir enda viktigere i fremtidig konsesjonsbehandling.** Flomdemping vil være et sentralt tema når fordeler og ulemper ved nye reguleringer skal avveies under konsesjonsbehandlingen. **Flomdemping blir et sentralt tema ved revisjon av eldre reguleringskonsesjoner.** I mange av disse sakene er det interessenter som ønsker magasinrestriksjoner av hensyn til natur, miljø og friluftsliv. Effekten på flomdempingskapasiteten vil variere fra sak til sak, men må tillegges betydelig vekt. **Å ivareta den flomdempingskapasiteten som allerede finnes i reguleringsmagasinene vil være viktig.** De synspunkter som fremkom i meldingen fikk full tilslutning i Stortinget, jf. Innst. 358 S (2011–2012).

RSS vil bemerke at Regjering og Storting i ovennevnte dokumenter har lagt klare føringer for sterk vektlegging av flomdempingsinteressene, både ved behandling av nye konsesjoner samt ved revisjoner av allerede gitte tillatelser. Etter RSS sin oppfatning tilsier disse klare føringene at det etableres en høy terskel for imøtekommelse av revisjonskrav vedr. magasinrestriksjoner. Særskilt forsiktighet vedr. etablering av magasinrestriksjoner bør utvises ved «tunge» magasiner som Songamagasinet.

Oppsummering og konklusjoner:

Regulantsamarbeidet i Skiensvassdraget (RSS), som ble etablert i 1997, har som formål å samordne magasinindisposisjonene i Skiensvassdraget i flomsituasjoner slik at de samlede skader i vassdraget blir minst mulig.

RSS støtter Statkrafts standpunkt om at de selvpålagte magasinrestriksjoner i Tokke-/Vinjevassdraget ivaretar hensynet til en tilfredstillende miljøstandard i vassdragenes reguleringsområder.

På bakgrunn av de entydige signaler fra Regjering og Storting vedr. reguleringsmagasinenes viktighet i flomdempingsøyemed, mener RSS at det generelt må etableres en høy terskel for imøtekommelse av revisjonskrav vedr. magasinrestriksjoner. Ved den pågående vilkårsrevisjonen i Tokke-/Vinjevassdraget vil RSS særskilt peke på betydningen av fjellmagasinene i vassdraget og Songavatn i særdeleshet, som er betydningsfulle både for flomdempingsevnen i Tokke-/Vinjevassdraget samt i Skiensvassdragets nedre del (strekningen fra Skotfoss til Skien), hvor skadepotensialet er størst.

Regulantsamarbeidet i Skiensvassdraget (RSS)

Nicolai Østhus
leder

Magne Wraa
nestleder